

סדר

תוספתא יומית

בהגהה חדשה לפי גסחאות מדיקות ובנקוד מלא

פפי תקנת והדרכת

מרן מוהרר"ש שליט"א

הלמוד לשבוע פּרשת חיי שרה (טז - כב חסון) תשע"ח

מסכת יבמות (ב-ח)

יצא לאור ערב שפת קדש לסדר ונרא תשע"ה

על ידי תלמידי מתיבתא 'היכל הקדש' חסידי ברסלב

עיר הקדש ירושלים תובב"א

הַזְדַּמְנוּת נִפְלְאָה!

”הַמוֹשֵׁתֶיךָ בְּהַדְפָסֶת ”אֲשֶׁר
בִּנְחָל”, (אף כַּמָּה אַנְשִׁים בְּיַחַד), יִזְכֶּה
לְיִשׁוּעָה בְּכֹל עֵינֵי שְׂיִצְטָרֶךְ...”

(כ"ק מרן מוהרא"ש ש"יט"א)

לְנִטְיִילַת חֵלֶק בְּהַדְפָסֶת הַפְּרָכִים
הַקְדוּשִׁים שֶׁל 'אֲשֶׁר בִּנְחָל':

052-7622316

קריאה נרגשת

לכל אחד מאנשי שלומנו אשר אור הצדיק מאיר בקרבנו! הנה זה כבר במשך י"ד שנה קול כרוז קרי בחיל שכל אחד יבנה לעצמו בי"ת נצחי לעלמא דאתי, בכך שילמד בכל יום ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא. וידוע עד כמה כ"ק מוהרא"ש שליט"א מעורר לציית את רבינו ז"ל לעסוק בכל חלקי התורה הקדושה. והנה לימוד התוספתא היה מוזנח אצל כל חלקי העם, מחמת הקושי, ומחמת ריבוי הגרסאות, ועוד טעמים. והנה התעוררנו כעת, לסדר התוספתא כראוי, נקי משגיאות וברור כהלכה ובניקוד מלא, למען ירוץ הגורס והלומד בו. על כן, על של עתה באנו בעת התחלת הלימוד סדר נשים בתחילת חדש חשוון. אשרי הזוכה לקחת את עצמו ללימוד הזה אשר אורך דקות ספורות ביום בלבד – ויהיה לו בי"ת שלם לעד.

הועד להפצת והחדרת לימוד התוספתא

יום ראשון, טז השון

מפסקת יבמות פרק שני

א. כיצד אשת אחיו שלא היה בעולמו? שני אחים בעולם, ומת אחד מהם בלא ולד, ועמד השני ולא הספיק לעשות מאמר בה עד שנולד להן אח, ואחר כך מת, הראשונה – יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו. והשניה – או חולצת או מתלבמת. עשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד שנולד להם אח, ואחר כך מת. או שנולד להם אח ועשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד שמת הראשון, הראשונה – יוצאת משום אשת אחיו שלא היה בעולמו. והשניה – חולצת ולא מתלבמת. רבי שמעון אומר: ביאתה או חליצתה של אחת מהן פותרת צרתה. אם חליץ לבעלת מאמר – לא נפטרה צרתה. כנסה ומת, ואחר כך נולד לו אח, או שנולד לו אח ואחר כך כנסה ומת – שתיהן פטורות מן החליצה ומן היבום;

דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר: הואיל ובא ומצאה בתר, ולא עמדה עליו שעה אחת באסור – מיבם לאיזו מהן שירצה, או חולץ לאיזו מהן שירצה:

ב. איזו הוא 'מאמר'? 'הרי את מקדשת לי בכסף בשוה כסף ובשטר'. איזהו 'שטר'? 'אני פלוני בן פלוני מקבל אני עלי פלונית ובמתי לזון ולפרנס פראוי, ובלבד שתהא פתבחה על נכסי בעלה הראשון'. בשם שהקדושין אין קונין באשה אלא מדעת שניהם, כך מאמר אין קונה ביבמה אלא מדעת שניהם. מה בין קדושין למאמר? שהקדושין – גומרין, ומאמר – אין גומר:

ג. העריות שאמר: 'אינן באשתו לכל דבר' – אין להם פתבה, לא פרות, לא מזונות, לא בלאות. ואין זבאי, לא במציאתה, ולא במעשה ידיה, ולא בתפרת נדריה. אין יורשה, ואין מטמא לה, אין לו בה קדושין, ואין צריכה הימנו גט, היא פסולה, והולד ממזר. אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט – הרי הן באשתו לכל דבר, ויש לה פתבה ופרות מזונות

ובלאות, וזכאי במציאתה ובמעשה ידיה ובהפרת נדריה. יורשה, ואין מטמא לה. יש בה קדושין, וצריכה הימנו גט, היא פסולה, ותולד פסול. שניות מדברי סופרים – אינן באשתו לכל דבר, אין לה כתובה, לא פרות, ולא מזונות, ולא בלאות, ואין זכאי לא במציאתה ולא במעשה ידיה ולא בהפרת נדריה, אין יורשה, ומטמא לה, יש לו בה קדושין, וצריכה הימנו גט, והיא בפשרה, וולדה כשר, וכופין אותו להוציא. רבי יהודה אומר: אלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט – אסור מצוה. שניות – מדברי סופרים. אסור קדשה – אין להם קדושין. אומר רבי שמעון בן אלעזר: מפני מה אמרו: 'אלמנה לכהן גדול – יש לה כתובה?' מפני שהוא כשר והיא פסולה. וכל מקום שהוא כשר והיא פסולה – קנסו אותו לתן לה כתובה. ומפני מה אמרו: 'שניות מדברי סופרים – אין להן כתובה?' מפני שהוא כשר והיא כשרה, וכל מקום שהוא כשר והיא כשרה – קנסו אותה כתובה, כדי שתהא קלה בעיניו להוציאה. רבי יוסי אומר: תללו דברי תורה, ודברי תורה – אין צריכין חזק. ותללו

דברי סופרים, ודברי סופרים – צריכין חזוק. דבר אחר: זו –
הוא הרגילה להנשא לו, וזו – הרגילה את עצמה שתנשא לו:

ד. יש חולצות או מתיבמות, מתיבמות ולא חולצות, חולצות
ולא מתיבמות, לא חולצות ולא מתיבמות. העריות שאמרנו:
'לא חולצות ולא מתיבמות' – מוסיף עליהן אשת סרים חמה,
ואשת אנדרוגינום, ואשת אח מאם, ואשת גר, ואשת עבד
משחרר, ואילונית – לא חולצות ולא מתיבמות. החרשת
והשוטה – מתיבמות ולא חולצות. אפור מצוה ואפור קדשה –
חולצות ולא מתיבמות. עקרה וזקנה ושאר כל הנשים – או
חולצות או מתיבמות. יש או חולצין או מבימין, מבימין ולא
חולצין, חולצין ולא מבימין, לא מבימין ולא חולצין. העריות
שאמרנו: 'לא מבימין ולא חולצין' – מוסיף עליהן סרים חמה
ואנדרוגינום, ואח מאם, וגר ועבד משחרר – לא חולצין ולא
מבימין. החרש והשוטה – מבימין ולא חולצין. פצוע דבא
וכרות שפכה, סרים אדם וזקן – חולצין ולא מבימין. ושאר כל
אדם – או חולצין או מבימין:

יום שני, יז חשוון

מסכת יבמות פרק שלישי

א. שניות מדברי סופרים: אם אמו, ואם אביו, אשת אבי אביו, ואשת אבי אמו, ואשת האב מן האם, ואשת האב, וכלת בנו, וכלת בתו. מתר אדם באשת חמו ובאשת חורגו, ואסור בבת חורגו. וחורגו – מתר באשתו ובתו ואשת חורגו. זאת אומרת לו: אני – מתרת לך, ובתי – אסורה לך:

ב. אחותה בשהיא יבמתה – או חולצת או מתיבמת. ביצד?
בתו מאנוסתו נשואה לאחיו, ולה אחות מאם, ומאיש אחר
נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד – או חולצת או מתיבמת.
בת בתו נשואה לאחיו, ובת אשתו נשואה לאחיו, ובת בת
אשתו נשואה לאחיו, ולה אחות מאב, ומאיש אחר, נשואה
לאחיו השני, ומת בלא ולד – או חולצת או מתיבמת. בת בנו
נשואה לאחיו, ולה אחות מאם ומאיש אחר נשואה לאחיו

השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. תמותו ואם תמותו, ואם חמיו, נשואה לאחיו ולה אחות, בין מאב בין מאם, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצות או מתיבמות. אחותו מאמו, אחות אמה מאמה, ואחות אשתו מאמה נשואה לאחיו, ולה אחות מאב ומאשה אחרת נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. אחות אמו מאביה, ואחות אשתו מאביה נשואה לאחיו, ולה אחות מאם ומאיש אחר נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת. אשת אחיו מאמו, ואשת אחיו שלא היה בעולמו, וכתתו נשואה לאחיו, ולה אחות, בין מן האב ובין מן האם, נשואה לאחיו השני, ומת בלא ולד - או חולצת או מתיבמת:

ג. שאלו את רבי אליעזר: ממזר מהו לירש? אמר להם: מהו לחליץ? ומהו לחליץ? אמר להם: מהו לירש? אמרו לו: מהו לסוד את ביתו? אמר להם: מהו לסוד את קברו? אמרו לו: מהו לסוד את קברו? אמר להם: מהו לסוד את ביתו? אמרו לו: מהו לגידל בלבים? אמר להם: מהו לגידל חזירים? מהו לגידל חזירים? אמר

לָהֶם: מָהוּ לְגַדֵּל תְּרַנְגוּלִים? מָהוּ לְגַדֵּל תְּרַנְגוּלִים? אָמַר לָהֶם:
מָהוּ לְגַדֵּל בְּהֶמְדָּה דַּקָּה? מָהוּ לְגַדֵּל בְּהֶמְדָּה דַּקָּה? אָמַר לָהֶם: מָה
לְהַצִּיל אֶת הַרוּעָה מִיַּד הַזָּאֵב? מָהוּ לְהַצִּיל אֶת הַרוּעָה מִיַּד
הַזָּאֵב? אָמַר לָהֶם: דּוֹמָה אֲנִי שְׂאֵלָה שְׂאֵלָתְם אֵלָּא עַל הַכְּבָשָׂה.
וְאֵת הַכְּבָשָׂה מָהוּ לְהַצִּיל? אָמַר לָהֶן: דּוֹמָה שְׂאֵלָה שְׂאֵלָתְם אֵלָּא
עַל הַרוּעָה פְּלוּנֵי מָהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? וּפְלוּנֵי¹ מָהוּ לְעוֹלָם הַבָּא?
אָמַר לָהֶם: דּוֹמָה אֲנִי שְׂאֵלָה שְׂאֵלָתְם אֵלָּא עַל פְּלוּנֵי. וּפְלוּנֵי מָהוּ
לְעוֹלָם הַבָּא? וְלֹא שִׁחֲתָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִפְּלוּנֵי בְּדַבְרֵי, אֵלָּא
שְׂאֵלָה אָמַר דְּבַר שְׂאֵלָה שְׂמַע מִפִּי רַבּוֹ מִיָּמָיו:

יום שלישי, יח חשוון

מסכת יבמות פקק רביעי

¹ מָהוּ לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם: דּוֹמָה שְׂאֵלָה שְׂאֵלָתְם אֵלָּא עַל פְּלוּנֵי וּפְלוּנֵי מָה לְעוֹלָם הַבָּא.
וּפְלוּנֵי מָהוּ וְכו' (הַגְּהוּזוֹת ח"ב).

א. שְׁנֵי נְכָרִים שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי אַחֲיוֹת, זֶה אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ, וְזֶה אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ – זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מֵת אֶחָד מֵהֶן – הַשְּׁנַיִם אֲסוּר בְּשִׁתְּיָהֶן. מֵתָה אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין בְּשִׁנְיָה. מֵתוּ, וְלָהֶן אַח – אֶחָד חוֹלֵץ אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין חוֹלְצִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. אִם קָדְמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאֵוּ. מִי שֶׁקִּדְּשׁ אַחַת מִשְׁתֵּי נְכָרִיוֹת וְאֵין יוֹדֵעַ אִיזוֹ קִדְּשׁ, כּוֹנֵם אֶת שְׁתֵּיהֶן, מֵת וְלוֹ אַח אֶחָד כּוֹנֵם אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין כּוֹנְסִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִים שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי אַחֲיוֹת, זֶה אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ וְזֶה אֵינּוּ יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מֵת אֶחָד מֵהֶם – הַשְּׁנַיִם אֲסוּר בְּשִׁתְּיָהֶן. מֵתָה אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן אֲסוּרִין בְּשִׁנְיָה. מֵתוּ, וְלָהֶן אַח, אֶחָד חוֹלֵץ אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִין – שְׁנֵיהֶם חוֹלְצִין אֶת שְׁתֵּיהֶן. וְאִם קָדְמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאֵוּ. שְׁנֵי נְכָרִים שֶׁקִּדְּשׁוּ שְׁתֵּי נְכָרִיוֹת, זֶה אֵין יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ וְזֶה אֵין יוֹדֵעַ לְאִיזוֹ קִדְּשׁ, זֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין וְזֶה נוֹתֵן שְׁנֵי גִטִּין. מֵת אֶחָד מֵהֶם – הַשְּׁנַיִם מֵתָר בְּשִׁתְּיָהֶן. מֵתָה אַחַת מֵהֶן – שְׁנֵיהֶן מֵתָרִין בְּשִׁנְיָה. בֵּיצֵד יַעֲשׂוּ? אֶחָד נוֹתֵן גִּט וְאֶחָד כּוֹנֵם. מֵתוּ, לָזֶה אַח וְלָזֶה אַח, זֶה חוֹלֵץ לָזוֹ וְהַלְזוֹ מִיָּבֵם. וְזֶה חוֹלֵץ לָזוֹ

והלז מַיבם. אם קָדמוּ וְכָנְסוּ – יוֹצִיאוּ, מִי שֶׁקָדֵשׁ אַחַת מִשְׁתֵּי נְכָרִיּוֹת, וְאִינוּ יוֹדֵעַ אִיזוֹ קָדֵשׁ – כּוֹנֵם אֶת שְׁתֵּיהֶן. מֵת וְלוֹ אֶחָד – אֶחָד כּוֹנֵם אֶת שְׁתֵּיהֶן. שְׁנֵי אַחִים – כּוֹנְסִין אֶת שְׁתֵּיהֶן, מִצֹּחַ בְּגִדוֹל לְיָבֵם וְלֹא לְגִדּוֹלָה לְהַתִּיבֵם, אֲלֵא מַיבֵם לְאִיזָה שִׁירְצָה.

ב. בּוֹר הַקְרוֹב לְאִמָּה – מֵתִמְלֵא רֵאשׁוֹן. אם קָדַם שְׁנֵי וּמְלֵא – הָרִי זֶה זָרִיו וְנִשְׁכַּר. קָדַם זֶה וְהֶעֱבִיר אִמַּת הַפִּמִּים עַל גְּבֵי בּוֹרוֹ שֶׁל חֶבְרוֹ – הָרִי זֶה זָרִיו וְנִשְׁכַּר.

ג. הָאוֹמֵר לְחֶבְרוֹ: 'צֵא וְקָדֵשׁ לִי אִשָּׁה פְלוֹנִית'; הִלָּךְ וְקָדְשָׁה לְעִצְמוֹ. 'צֵא וְקַח לִי מִפְלוֹנִי'; וְהִלָּךְ וְלָקַח לְעִצְמוֹ – מֵה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוּי. אֲלֵא שֶׁנִּחַג דֶּרֶךְ רְמִיּוֹת. הַפּוֹדָה אֶת הַשְּׂבוּיָה – מֵתָר לִישָׂא אוֹתָהּ. הַמְעִיד עַל הַשְּׂבוּיָה – הָרִי זֶה לֹא יִכְנֵם. וְאִם כָּנֵם – לֹא יוֹצִיא.

ד. הַמְכִּיֵּא גִט מִמְּדִינַת הַיָּם, וְאָמַר: 'בְּפָנַי נִכְתַּב בְּפָנַי נִחְתָּם' – לֹא יִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ. 'מֵת', 'הִרְגָתוֹ', 'הִרְגָנוּהוּ' – לֹא יִשָּׂא אֶת אִשְׁתּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: 'הִרְגָתוֹ' – לֹא תִנְשָׂא אִשְׁתּוֹ. 'הִרְגָנוּהוּ' – תִנְשָׂא אִשְׁתּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֵׂה בְלִסְטִים אֶחָד

שנתפס בקפוטקיא, והיה יוצא לתרג, ואמר: צאו ואמרו לאשתו של שמעון בר כהנא: 'אני תרגתיו בכניסתו ללוד, ובא מעשה לפני חכמים והשיאו את אשתו. אמר להם: משם ראיה? שלא אמר אלא 'תרגנוהו'.

ה. הנטען על אשת איש, והוציאוה על ידו, ונתגרשה מתחת ידי אחר – תרי זה לא יכנס. ואם כנס – לא יוציא. הנטען מן האשה – לא ישא אמה ובתה ואחותה, אם כנס – לא יוציא. גר ועובד פוכבים ועבד הפא על בת ישראל, אף על פי שחזור, עובד פוכבים ונתגיר, עבד ונשתחרר – תרי זה לא יכנס. ואם כנס – לא יוציא. ישראל הפא על השפחה, ועל העובדת פוכבים, אף על פי שחזרה, שפחה ונשתחררה, עובדת פוכבים ונתגירה – תרי זה לא יכנס. ואם כנס – לא יוציא. [אמרו לו לרבי יהודה: מעשה בלסטים אחד שנתפס בקפוטקיא, ויצא לתרג, ואמר: צאו ואמרו לאשתו של שמעון בן כהנא – אני תרגתיו בכניסתו ללוד, ובא מעשה לפני חכמים והשיאו את אשתו. אמר להם: משם ראיה? שלא אמר אלא תרגנוהו.

הפודה את השבוייה – מתר לישא אותה. המעיד על השבוייה –
הרי זה לא יכנס, ואם כנס – לא יוציא².

ו. חכם שאסר את האשה בנדר על בעלה – הרי זה לא
ישאנה. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שלא
היתה לו אשה, או שהיה לו וגרשה מפני זה, אבל אם היה לו
אשה ומתה – מתר לישאנה. וכלן שנשא לאחרים ומתו –
מתרות לנשא להן, וכלן שהיה להם נשים ומתו – מתרין
לנשא להן. רבי אליעזר אומר: כלם שנשא לאחיהם ומתו –
מתרות להתיבם להן, עדים החתומים על שדה מקח ועל גט
אשה – לא חששו חכמים לדבר זה.

ז. חכם שדן את הדין, טמא וטהר, אסר והתיר, וכן העדים
שהעידו – הרי אלו מתרין לקח. אבל אמרו חכמים: הרחק מן
הפעור ומן הדומה לפעור. יש זריו ונשפר, יש זריו ונפסד, שפל
ונשפר, שפל ונפסד, שפל לערב שבת, לשבת, למוצאי שבת,
לערב שביעית, לשביעית, למוצאי שביעית, לימי חולו של
מועד. וכל מקום שיש בו נדנדוד עברה – הרי זה שפל ונשפר.

² קטע זה אינו בנסחת הספרים, והצג כאן על פי הנהגת הגר"א.

יום רביעי, יט השון

מסכת יבמות פרק חמישי

א. ארבעה אחיו, שנים מהן נשואין שתי אחיות ומתו, הנשואין את האחיות – הרי אלו חולצות ולא מתיבמות. ואם קדמו וכןסו – יוציאו. רבי אליעזר אומר – בית שמאי אומרים: יקימו, ובית הלל אומרים: יוציאו. רבי שמעון אומר: יקימו. אבא שאול אומר: קל להם לבית הלל בדבר זה, שבית שמאי אומרים: יוציאו. ובית הלל אומרים: יקימו. היתה אחת מהן חמות לאחד מהן – אסור בה ומתה באחותה. והשני – אסור בשתיהן. נמצא, האסור – מתה, והמתה – אסור. היתה אחת מהן חמות לזה, והשניה חמות לזה – זה אסור בחמותו ומתה בחמות אחיו. וזה אסור בחמותו ומתה בחמות אחיו. זהו שאמרו – האסורה לזה – מתרת לזה, והאסורה לזה – מתרת לזה. היתה אחת מהן חמות לשניהם, זה אסור בה ומתה באחותה, וזה אסור בה ומתה בשתיהן חמות

לְאֶחָד מֵהֶן, הַשְּׁנִי – מִתָּר בַּשְּׂתִיָּהּ. זֶה הַכֶּלֶל, כָּל זְמַן שָׂאִין רְאוּיֹת לֹ מִשּׁוּם אִסּוּר עֲרוּה לֹ, מִשּׁוּם (וַיִּקְרָא יְהוָה יְהוָה): "וְאִשָּׁה אֶל אַחֶתָּה", אִם הָיוּ אִסּוּרוֹת לֹ מִשּׁוּם אִסּוּר עֲרוּה אַחֶרֶת – אִסּוּר בָּהּ וּמִתָּר בְּאַחֶתָּהּ.

ב. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׂתֵי אַחֲיוֹת, או אִשָּׁה וּבָתָּהּ, או אִשָּׁה וּבֵת בְּנָהּ, או אִשָּׁה וּבֵת בָּתָּהּ – הָרִי אֵלֶּי חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְּיַבְּמוֹת. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר אֶת שְׂתִיָּהּ מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם.

ג. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׂתֵי אַחֲיוֹת וְאֶחָד פְּנּוּי, מֵת אֶחָד מִבְּעָלֵי אַחֲיוֹת, וְעָמַד הַפְּנּוּי הַזֶּה וַיִּכְנָסָהּ, וְאַחֵר כְּדֵי מֵת אַחִיו הַשְּׁנִי, אִשְׁתּוֹ עָמַד, וַחֲלוּזוֹ תִצָּא מִשּׁוּם אַחֲוֹת אִשָּׁה. שְׁלֹשָׁה אַחִים, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין שְׂתֵי אַחֲיוֹת וְאֶחָד פְּנּוּי, מֵת אֶחָד מִבְּעָלֵי אַחֲיוֹת, עָמַד פְּנּוּי הַזֶּה וְלֹא הִסְפִּיק לַעֲשׂוֹת מֵאֲמָר בִּיבּוּמָתוֹ עַד שְׁמִתָּהּ אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֵר כְּדֵי מֵת. עָשָׂה בָּהּ מֵאֲמָר וְלֹא הִסְפִּיק לְכַנָּסָהּ עַד שְׁמִתָּהּ אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיָם, וְאַחֵר כְּדֵי מֵת, כְּנָסָהּ וּמִתָּהּ אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָיָם וְאַחֵר כְּדֵי מֵת – הָרִי זֶה פְּטוּרָה מִן הַחֲלִיצָה וּמִן הַיִּבּוּם. שְׁלֹשָׁה אַחִין, שְׁנַיִם מֵהֶן נְשׂוּאִין

שתי אחיות, ואחד נשוי נכרית, מת אחד מבעלי אחיות, עמד נשוי נכרית ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמת, נכרית זו - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר ולא הספיק לכנסה עד שמת, נכרית זו - חולצת ולא מתיבמת. כנסה ואחר כך מת, נכרית זו - פטורה מן החליצה ומן היבום. מת נשוי נכרית, עמד אחד מבעלי אחיות, ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמת, נכרית זו - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר, ולא הספיק לכנסה עד שמת, נכרית זו - חולצת ולא מתיבמת. כנסה ואחר כך מת, נכרית זו - פטורה מן החליצה ומן היבום. שלשה אחין, שנים מהן נשואין שתי אחיות, ואחד נשוי נכרית, מת אחד מבעלי אחיות, עמד נשוי נכרית ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת נשוי נכרית, נכרית זו - או חולצת או מתיבמת. עשה בה מאמר, ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו, עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת, נכרית זו - חולצת ולא מתיבמת. כנסה, ומתה אשתו של קים, ואחר כך מת - שתיהן פטורות מן החליצה ומן היבום.

מת נשוי נכרית, עמד אחד מבעלי אחיות, ולא הספיק לעשות מאמר ביבמתו עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת – שתיקן או חולצות או מתבמות. עשה בה מאמר ולא הספיק לכנסה עד שמתה אשתו של קים, ואחר כך מת – שתיקן חולצות ולא מתבמות. כנסה ומתה אשתו של קים, ואחר כך מת, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת את צרתה. איזהו ספק קדושין? קדשה בדבר, ספק יש בו שוה פרוטה ספק אין בו שוה פרוטה.

ד. שלשה אחין נשואין שלש נשים נכרית, ומת אחד מהם, ועשה בה שני מאמר ומת – האחת חולצת ולא מתבמת, זו היא צרת אשת אח מאב – שחולצת ולא מתבמת; דברי רבי יהודה. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: מיבם לאיזו שירצה וחולץ לשניה. ובלבד שתקדים ביאה לחליצה. כנסה ואחר כך מת – ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה.

ה. שני אחים נשואין שתי אחיות, ומת אחד מהן, ואחר כך מתה אשתו של שני – הרי זו אסורה עליו עולמית, הואיל ונאסרה עליו שעה אחת. אם בא עליה – חייב עליה משום

אשת אח ומשום אֲחֻת אִשָּׁה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי שְׁמֵעוֹן אוֹמְרִים: אֵינוֹ חַיֵּב אֵלָּא מִשׁוּם אִשְׁתֵּי אֶחָ בְּלֶבֶד.
 ו. זָר שֶׁשָּׂמֵשׁ בַּשַּׁבָּת בְּמִקְדָּשׁ, וּבַעַל מוֹם שֶׁשָּׂמֵשׁ בְּטַמְאָה – חַיֵּב מִשׁוּם זָרוּת, וּמִשׁוּם שַׁבָּת, וּמִשׁוּם מִקְדָּשׁ, וּמִשׁוּם טַמְאָה; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי שְׁמֵעוֹן אוֹמֵר: אֵינוֹ חַיֵּב אֵלָּא מִשׁוּם זָרוּת, וּמִשׁוּם בַּעַל מוֹם בְּלֶבֶד.

ז. שְׁנַיִם שֶׁקָּדְשׁוּ שְׁתֵּי נָשִׁים, וּבִשְׁעַת כְּנִיסָתָם לַחֲפָה, הִחְלִיפוּ אֶת שָׁל זֶה לְזֶה, וְאֶת שָׁל זֶה לְזֶה – הָרִי אֵלָּו חַיִּבִּין. שֵׁשׁ עֲשָׂרָה חֲטָאוֹת: מִשׁוּם אַחִים, וּמִשׁוּם אֲחִיוֹת, וּמִשׁוּם נְדוּת, וּמִשׁוּם אִשְׁתֵּי אִישׁ. אִם אֵינָן אַחִים – חַיִּבִּין שְׁתֵּים עֲשָׂרָה. אִם אֵינָן אֲחִיוֹת – חַיִּבִּין שְׁמוֹנֶה. אִם אֵינָן נְדוּת – חַיִּבִּין אַרְבַּע. הֵיוּ הֵם גְּדוּלִים וְהָן קַטְנוֹת – הָן חַיִּבִּין שְׁנַיִם. הָן גְּדוּלוֹת וְהֵם קַטְנִים – הָן חַיִּבוֹת אַרְבַּע. אִם הִשִּׁיאָן אֶבְיָהֶן – חַיִּבִּין שְׁמוֹנֶה. הָיָה אֶחָד גְּדוּל וְאֶחָד קָטָן, הַנִּבְעָעֶלֶת לְקָטָן – חַיִּבֵת, שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל גְּדוּל. וְהַנִּבְעָעֶלֶת לְגְדוּל – פְּטוּרָה שֶׁהִיא אִשְׁתּוֹ שֶׁל קָטָן.

יוֹם הַמִּישִׁי, כ' חֶשְׁוֹן

מִסְפַּקַת יְבָמוֹת פָּרָק שִׁישִׁי

א. הַעוֹשֶׂה מְאָמַר בִּיבְמֹתוֹ וְנִמְצָאת מְעַבְרַת וַיִּלְדָּה, בְּזִמְנֵי שֶׁהוֹלֵד שֶׁל קַיְמָא – אֵין מְאָמְרוּ מְאָמַר. הוּא מִתֵּר בְּקִרְוֹבוּתֶיהָ וְהִיא מִתֵּרַת בְּקִרְוֵיבּוּי, וְלֹא פְּסָלָה מִן הַכְּהוֹנָה. אֵין הוֹלֵד שֶׁל קַיְמָא – מְאָמְרוּ מְאָמַר, הוּא אָסוּר בְּקִרְוֹבוּתֶיהָ וְהִיא אָסוּרָה בְּקִרְוֵיבּוּי, וּפְסָלָה מִן הַכְּהוֹנָה. הַכּוֹנֵם אֶת יְבָמֹתוֹ וְנִמְצָאת מְעַבְרַת וַיִּלְדָּה, בְּזִמְנֵי שֶׁהוֹלֵד שֶׁל קַיְמָא – יוֹצִיא, וְחִיבִין בְּקִרְבָּן. אֵין הוֹלֵד שֶׁל קַיְמָא – יָקִים. סָפֵק שֶׁהוּא בֶּן קַיְמָא סָפֵק שֶׁאֵינּוּ בֶּן קַיְמָא – מִפְּטִילִין עָלָיו שְׁנֵי חוּמְרִין. סָפֵק בֶּן תְּשׁוּעָה לְרֵאשׁוֹן, סָפֵק בֶּן שְׁבַעָה לְאַחֲרוֹן – הוֹלֵד הֲרֵאשׁוֹן כָּשֶׁר לַעֲשׂוֹת כֵּהֵן גְּדוּל, וְהַשְּׁנֵי מִמְּזוֹר בְּסָפֵק. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אָמַר: אֵין מִמְּזוֹר בְּסָפֵק. הַעוֹשֶׂה מְאָמַר בִּיבְמֹתוֹ, וְנִמְצָאת מְעַבְרַת – הָרִי זֶה לֹא תִנְשֵׂא צַרְתָּהּ, עַד שִׁיִּוָּדַע שֶׁהוּא עֶבֶר שֶׁל קַיְמָא, שֶׁאֵין הוֹלֵד פּוֹטֵר עַד שִׁיִּצָּא לְאוֹר הָעוֹלָם.

ב. שומרת יבם שמתה – מתר באמה, מה היא למזונות? כל זמן שנתחייב הבעל – היבמין חיבין. לא נתחייב הבעל – אין היבמין חיבין. הכונם את יבמתו – זכה בנכסי אחיו. רבי יהודה אומר: בין כך ובין כך, אם יש שם אב – הנכסין של אב, אם אין שם אב – הנכסים של אחין.

ג. ארבעה חיבין מן התורה, וארבעה שנייה להן, אביו, ובנו, אחיו ובן אחיו – הרי אלו חיבין עליה. אבי אביו ואבי אמו, בן בנו ובן בתו – הרי אלו שנייה להן. חמר בגרושה שאין בחלוצה, וחמר בחלוצה שאין בגרושה, גרושה – מתרת לחזר למגרש, לפיכך חיב על קרובותיה. חלוצה – אסורה לחזר לחלוץ, לפיכך פטור על קרובותיה.

ד. שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה, או שקדשה היא את עצמה, משום רבי יהודה בן בתירה אמרו, ואומרים לו: המתן עד שיעשה אחיד מעשה, או עד שתחליץ או עד שתתיבם. מת המקדש – תיבם חליץ שתיחן. מת התיבם – המקדש מוציא את אשתו בגט, ואשת אחיו בחלוצה. משום רבי אליעזר

אָמרו: מוֹצֵיא אֶת אִשְׁתּוֹ, חוֹלֵץ לִבְמֹתוֹ, מִתּוֹ יִבְמֹתוֹ – בּוֹנֵם אֶת אִשְׁתּוֹ.

ה. מִי שֶׁהָיָה נָשׁוּי שְׁתֵּי נָשִׁים וְמֵת, בִּיאָתָהּ אוֹ חֲלוּצָתָהּ שָׁל אַחַת מִהֶן פּוֹטֵרֶת אֶת צָרְתָּהּ, הַיְתָה אַחַת מִהֶן אֲסוּרָה לְאֶחָד מִן הָאֲחִים אֲסוּר עֲרוּת, וְחֹלֵץ לָהּ – לֹא עָשָׂה כְּלוּם, וְלֹא פָטַר אֶת צָרְתָּהּ, אֲלֵא הִיא אוֹ צָרְתָּהּ מִתְּיַבֵּמֶת לְשָׂר אֲחִים. הַיְתָה אֲסוּר מִצְוַת וְאֲסוּר קִדְשָׁהּ, חֹלֵץ לָהּ אוֹ בָּא עָלֶיהָ – נִפְטָרָה צָרְתָּהּ.

ו. הַמְחֻזָּר אֶת גְּרוּשָׁתוֹ מִשְׁנֵשְׂאָתָהּ, הַנּוֹשֵׂא אֶת חֲלוּצָתוֹ, וְהַנּוֹשֵׂא אֶת קְרוֹבַת חֲלוּצָתוֹ – אֵין לוֹ בֵּה קְדוּשֵׁין, וְאֵין צְרִיכָה הַיְמָנּוֹ גָּט, הִיא פְּסוּלָה וְהוֹלֵד פְּסוּל; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: יֵשׁ לוֹ בֵּה קְדוּשֵׁין, וְצְרִיכָה הַיְמָנּוֹ גָּט, הִיא כְּשֶׁרָה וְהוֹלֵד כְּשֶׁר, כּוֹפִין אוֹתוֹ לְהוֹצִיא.

ז. הָרִי שֶׁהָיְתָה רְדוּפָה לִילָף לְבֵית אָבִיהָ, אוֹ שֶׁהָיָה לָהּ כַּעַם מִבְּעָלָהּ, אוֹ שֶׁהָיָה בְּעָלָהּ זָקֵן אוֹ חוֹלָה, אוֹ שֶׁחָלַף בְּעָלָהּ לְמַדִּינַת הַיָּם, אוֹ שֶׁהָיָה בְּעָלָהּ חָבוּשׁ בְּבֵית הָאֲסוּרִים. הַמְפָּלֵת לְאַחַר מִיתַת בְּעָלָהּ, עֲקָרָה, זָקֵנָה, אֵילוּנִית, וְקַטְנָה שְׂאִינָה

ראויה לילד – צריכה להמתין שלשה חדשים; דברי רבי מאיר.
 רבי יהודה אומר: מתר להתארם ולהנשא מיד. אומר רבי
 ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה: אני שמעתי בכרם ביבנה,
 שכל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהו להן שלשה
 חדשים. הגיורת, והשבויה, והמשחררת – צריכה להמתין
 שלשה חדשים; דברי רבי יהודה. רבי יוסי מתיר לנשא מיד.
 וכן היה רבי יוסי אומר: כל הנשים יתארסו, חוץ מאלמנה
 שלושים יום מפני האבול, וכלן לא ינשאו עד שיהו להן שלשה
 חדשים. היבמה שחלצו לה אחין בתוך שלשה חדשים – צריכה
 להמתין שלשה חדשים. שלשה חדשים שאמרו – לאחר מיתת
 בעלה, ולא לאחר חליצת יבמה.

ח. המשליש גט לאשתו, ואמר לו: 'אל תתנהו לה, אלא לאחר
 שלשה חדשים', בין שהגיע גט לידה – מתרת לנשא מיד,
 ואינו חושש שפא גט ישן הוא. בת פהן שנשאת לישראל ומת
 בעלה – אוכלת בתרומה לערב, ואינה חוששת שפא מעברת
 היא.

ט. יבמה, פל שלשה חדשים הראשונים – נזנית משל בעלה. לאחר שלשה חדשים – אינה נזנית, לא משל בעלה, ולא משל יבמה. אם עמד יבמה בבית דין וברח – הרי זו נזנית מנכסיו. מעשה באחד שבא לפני רבי יוסי, אמר לו רבי: מהו לחליץ בתוך שלשה חדשים, קרא עליו מקרא הזה (דברים כה, ז): "ואם לא יחפץ האיש לקחת" וגו', הראוי ליבום – ראויה לחליצה. בתוך שלשה חדשים, הואיל ואין ראוי ליבום – אינו ראויה לחליצה. היבמה לא תחלוץ ולא תתניבם, עד שיהו לה שלשה חדשים, וכשם שאין אומרים לו ליבם, כך אין אומרים לו לחליץ. ומעשה בחיפה, באחד, שהלך בעלה למדינת הים, והיה לו שומרת יבם ולו אח קטן, משום רבי אלעזר בן רבי צדוק אמרו: תחליץ שפא יארע בו דבר, ונמצאת זקוקה לקטן. וחכמים אומרים: כשם שאין אומרים לו ליבם – כך אין אומרים לו לחלוץ. יפת תאר – התורה נתנה לה שלוש יום. אבל אמרו חכמים: צריכה להמתין שלשה חדשים, מפני תקון הולד. רבי שמעון בן אלעזר היה מביאו מן הפקרא, שנאמר (דברים כא, ג): "ירח ימים ואחר כן" וגו'.

י. אבא שאול אומר: תבא על יבמתו לשם גוי, לשם נכסים, רואין אותו באלו פנגע בערות, וקרוב הולד להיות ממזר. ותכמים אומרים: "יבמה יבא עליה" (דברים כה, ה) – מכל מקום. היה רבי מאיר אומר: לא יבא אדם על יבמתו עד שתגיע לפרקה, וכן צרות וכן עריות – לא ינשא ולא יתארסו עד שיגיעו לפרקו, שפא נמצאו אלו אילונית ונמצאו אלו פסולות. ותכמים אומרים: הרי הן בחזקתן וכשרות; מודה רבי עקיבה באלמנה לכהן גדול, גרושה וחלוצה לכהן הדיוט, שאף על פי שהיא ב"לא יבא" – אין הולד ממזר, שאין ממזר אלא משאר בשר. מודה רבי שמעון התימני, בהבא על אשתו נדה, שאף על פי שיש בה כרת – שאין הולד ממזר, שאין ממזר אלא משאר בשר.

יום שישי, בא השון

מסכת יבמות פרק שביעי

ז. העושה מאמר ביבמתו ומת - חולצת ולא מתיבמת. רבי שמעון אומר: או חולצת או מתיבמת, שאם מאמרו מאמר - תתיבם, שהיא אשתו של ראשון. כיצד מצות יבום? עושה בה מאמר ואחר כך פונסה, פנסה עד שלא עשה מאמר - קנה. העושה מאמר ביבמתו - קנאה לעצמו, ופסלה על ידי אחרים, באו עליה אחרים ועשו בה מאמר, נתנו גט וחלצו - פוסלים על ידו, העושה מאמר ביבמתו - נפטרה צרתה. הנותן גט ליבמתו - נפטרה היא וצרתה, חליץ לה - נפטרה צרתה. וחכמים אומרים: יש גט אחר גט ומאמר אחר מאמר, מודה רבן גמליאל לחכמים, שיש גט אחר מאמר, ומאמר אחר גט, גט אחר ביאת מאמר, וביאת מאמר אחר ביאת גט. כיצד? היה רבן גמליאל אומר: אין גט אחר גט, שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד, ונתן גט לזו וגט לזו. רבן גמליאל אומר: חולץ לראשונה, ואסור בקרובותיה, ומתיר בקרובות שניה. וחכמים אומרים: אסור בקרובות שתיהן, וצריכות שני גטין וחליצה לאחת מהן. כיצד אומר רבן גמליאל אין מאמר אחר מאמר? שתי יבמות שנפלו לפני יבם אחד, ועשה מאמר בזו ומאמר

בזו, רבן גמליאל אומר: נותן גט לראשונה וחולץ לה, ואסור
 בקרובותיה, ומתר בקרובות שניה. וחכמים אומרים: נותן גט
 לשתייהן, ואסור בקרובות שתייהן וחליצה לאחת מהן, וכן אתה
 אומר בשני יבמין, ויבמה אחת. בעל את זו ובעל את זו. בעל
 את זו ועשה מאמר לזו, בעל את זו ונתן גט לזו, בעל את זו
 וחלץ לזו – אין אחר חליצה כלום, חלץ לזו וחלץ לזו, ועשה
 מאמר בזו, חלץ לזו ונתן גט לזו, חלץ לזו ובעל את זו – אין
 אחר בעילה כלום. אף על פי שאמרו: 'אין אחר בעילה כלום' –
 חליצה אחר בעילה פוסלת בכהונה, כיצד? שלש יבמות ויבם
 אחד, עשה מאמר בזו ובעל את זו, וחזר ועשה מאמר בזו, רבי
 נחמיה אומר: ראשונה צריכה גט ואין אחר בעילה כלום, מקל
 וחמר, ומה חליצה שפוסלת בכהונה, 'חליצה אחר בעילה' –
 אין אחריה כלום, בעילה שאין פוסלת בכהונה – 'בעילה אחר
 חליצה', אינו דין שלא יהא אחריה כלום? וחכמים אומרים:
 צריכות שלשה גטין וחליצה לאחת מהן, אימתי אמרו 'אין
 אחר בעילה כלום'? בזמן שהיא בתחלה, אינה בתחלה – הרי
 היא כמאמר.

שבת קדש, כב השון

מסכת יבמות פרק שמיני

א. בן תשע שנים ויום אחד, עמוני ומואבי, מצרי ואדומי, ועובד כוכבים, נתין וממזר שפא על פת כהן, ועל פת לוי ועל פת ישראל – פסלה מן הכהונה. רבי יוסי אומר: כל שזרעו בשר – היא בשרה, וכל שזרעו פסול – היא פסולה. רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שאתה מתר לשא בתו – אתה מתר לשא אלמנתו, וכל שאי אתה מתר לשא בתו – אי אתה מתר לשא אלמנתו, לוייה שנשבית – בתה בשרה לפהנה, לויים המזרחים באפן – לא חששו להם חכמים. לוייה שנשבית, ושנבעלה בעילת זנות – נותנין לה את המעשר. פת לוי מן הנתינה ומן הממזרת – אין נותנין לה את המעשר. כהן הדיוט שנשא את אילונית – הרי זה מאכילה בתרומה, כהן גדול לא ישא אנוסתו ומפותתו, אבל נושא הוא את הממזאנת, כהן גדול שמת אחיו – חולץ, אם יש שם אחין – אין חולץ.

ומפני מה אמרו: 'בהן גדול שעשה מאמר ביבמתו לא יכנס?
שאין מאמר קונה קנין גמור.

ב. לא יבטל אדם מפריה ורביה אלא אם כן יש לו בנים, בני
בנים תרי הן כבנים, מת אחד מהן או שנעשה אחד מהן,
סרים - אין רשאי לבטל. אין האישה רשאי לישב שלא באשה,
והאשה רשאי לישב שלא באיש, האישה רשאי לשתות פוס
עקרון שלא יוליד, והאשה רשאה לשתות עקרון שלא תלד.

ג. האישה רשאי לישא עקרה וזקנה, אילונית, קטנה,
ושאינה ראויה לילד. האשה רשאה להנשא אפלו לסרים, רבי
יהודה אומר: המסרם את הזכרים - תיב, ואת הנקבות -
פטור. רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: שני בנים כבניו של
מושה, שנאמר (דברי הימים-א כג, מז): "ובני מושה גרשום
ואליעזר". בית הלל אומרים: זכר ונקבה, שנאמר (בראשית ה, ב):
"זכר ונקבה בראם". רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: זכר
ונקבה. ובית הלל אומרים: או זכר או נקבה.

ד. נשא אשה ושתה עמה עשר שנים ולא ילדה - אינו רשאי
לבטל, אלא יוציא ויתן כתובה, שמא לא זכה לבנות ממנה,

ואף על פי שאין ראיה לדבר – זכר לדבר, שנאמר (בראשית טו, א): "מקץ עשר שנים לשבת אברם בארץ כנען", לפי דרכנו למדנו, שאין ישיבת חוצה לארץ עולה מן הפנין.

ה. מי שהיה בעלה זמן או חולה, או שהיה בעלה חבוש בבית האסורים, או שהלך בעלה למדינת תים, או שחלתה היא או שניהם חבושים בבית האסורים – אין עולין לו מן הפנין, גרשה – תלך ותנשא לאחר, שמא לא זכתה לבנות ממנו, ועד כמה מתרת להנשא? עד שלשה. יתר על כן, לא תנשא אלא למי שיש לו אשה ובנים. נשאת למי שאין לו אשה ובנים – תצא שלא בכתבה, מפני שנשואיה נשואי טעות. רבי עקיבא אומר: כל השופך דמים – הרי זה מבטל את הדמות, שנאמר (בראשית ט, ו): "שופך דם האדם באדם – דמו ישפך". רבי אלעזר בן עזריה אומר: כל שאינו עוסק בפריה ורביה – הרי זה שופך דמים וממעט את הדמות, שנאמר: "כי בצלם אלהים עשה את האדם ואתם פרו ורבו". בן עזאי אומר: כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה – הרי זה שופך דמים, ומבטל את הדמות, שנאמר: "כי בצלם אלהים עשה את האדם" וכתוב: "ואתם

פרו ורבו" וגו'. אמר לו רבי אלעזר בן עזריה: נאין דברים
 בשחן יוצאין מפי עושיהן, יש נאה דורש ואין נאה מקום, נאה
 מקום ואין נאה דורש, בן עזאי נאה דורש ואין נאה מקום!
 אמר לו: מה אעשה? השקה נפשי בתורה! ויתקיים העולם
 באחרים.

יהודי יקר!

בקביעות של כמה דקות ביום אתה יכול לזכות ללמוד את כל
 ששה סדרי התוספתא!!!

הודעה משמחת

נתנו להשתתף בזכות הגדולה של הרפסת סדרת ספרי שו"ת
 'אשר בנחל' שסגלתם ידועה לישיעה בכל דבר 0527622316